

Na podlagi drugega odstavka 17. člena, tretjega odstavka 19. člena, drugega odstavka 20. člena, drugega odstavka 24. člena, prvega odstavka 30. člena, osmega odstavka 33. člena, devetega odstavka 170. člena in šestega odstavka 171. člena Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 76/17) ministrica za okolje in prostor in ministrica za zdravje izdajata

PRAVILNIK

O UPORABI VIROV SEVANJA IN SEVALNI DEJAVNOSTI

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(namen in vsebina pravilnika)

(1) S tem pravilnikom se v pravni red Republike Slovenije prenaša Direktiva Sveta 2013/59/Euratom z dne 5. decembra 2013 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja in o razveljavitvi direktiv 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom in 2003/122/Euratom (UL L št. 13 z dne 17. 1. 2014, str. 1), zadnjič popravljena s popravkom Direktive Sveta 2013/59/Euratom z dne 5. decembra 2013 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja in o razveljavitvi direktiv 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom in 2003/122/Euratom (UL L št. 72 z dne 17. 3. 2016, str. 69), ki ureja:

- vsebino vloge za priglasitev namere o izvajanju sevalne dejavnosti in uporabi vira sevanja, dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti, registracijo sevalne dejavnosti, pridobitev dovoljenja za uporabo vira sevanja ali vpis vira sevanja v register virov sevanja, pridobitev dovoljenja za opustitev nadzora nad radioaktivno snovjo, uvoz ali proizvodnjo predmetov splošne rabe;
- zahteve za ravnanje z viri sevanja;
- ukrepe varovanja virov sevanja;
- obliko in način vodenja registrov sevalnih dejavnosti, virov sevanja, jedrskih, sevalnih in manj pomembnih sevalnih objektov ter zaprtih odlagališč;
- podatke iz registrov, ki niso javni in
- nadzor nad izvajanjem varstva pred ionizirajočimi sevanji.

2. člen

(izrazi)

Izrazi, uporabljeni v tem pravilniku, imajo naslednji pomen:

1. **Dobavitelj** je fizična ali pravna oseba, ki dobavi vir sevanja ali ga drugače da na voljo.
2. **Ekspozicija** pomeni izvedbo slikanja, presvetljevanja ali obsevanja z virom sevanja.

3. **Industrijska radiografija** je neporušitvena metoda preiskave predmetov z uporabo radionuklida ali rentgenske naprave, s katero se izdelata radiografska slika notranjosti predmeta.
4. **Uporabnik vira sevanja** je pravna ali fizična oseba, ki mora skladno z zakonom, ki ureja varstvo pred ionizirajočimi sevanji in jedrsko varnost, pridobiti dovoljenje za uporabo vira sevanja ali vir sevanja vpisati v register virov sevanj.
5. **Kontrolna točka** je nadzorovan in urejen prehod med območji z različno stopnjo radioaktivne kontaminacije ali z različnimi ravni sevanja.
6. **Koristni snop** sevanja je skozi sistem zaslonk usmerjeni snop, ki je namenjen slikanju oziroma presvetljevanju predmetov ali pacientov ali zdravljenju pacientov. Presek koristnega snopa je koristno polje sevanja.
7. **Prenos vira sevanja** je prenos vira sevanja od enega imetnika k drugemu.
8. **Proizvajalec** je fizična ali pravna oseba, ki izdeluje vir sevanja.
9. **Shramba** je prostor, v katerem lahko uporabnik shrani radioaktivne snovi, kadar jih ne uporablja, ali radioaktivne odpadke do njihove predaje izvajalcu storitev obvezne državne gospodarske javne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki.
10. **Vir sevanja, ki se ne uporablja več**, je vir sevanja, ki se je prenehal uporabljati ali se predvidoma ne bo več uporabljal za dejavnosti, za katere je bilo izdano dovoljenje, vendar zahteva nadaljnje varno ravnanje s stališča varstva pred sevanji.
11. Vsebnik vira sevanja je skupek sestavnih delov, ki je namenjen zadrževanju radioaktivnega vira sevanja, ki ni sestavni del vira sevanja in je namenjen zaščiti viri sevanja med prevozom in ravnanjem z njim ter ima lahko nameščeno zaslonko za nadzorovano obsevanje.
12. **Zaščitna sposobnost** pomeni debelino snovi, s katero je zaščiten vir sevanja, in je praviloma podana z ekvivalentno debelino svinca (Pb) v milimetrih.

3. člen

(priglasitev namere o izvajanju sevalne dejavnosti in uporabi vira sevanja)

Vloga za priglasitev namere o izvajanju sevalne dejavnosti in uporabi vira sevanja mora vsebovati podatke, iz katerih so razvidni:

1. namen priglasitve;
2. ime in sedež pravne ali fizične osebe, ki namerava izvajati sevalno dejavnost ali uporabljati vir sevanja, ter ime njenega zakonitega zastopnika;
3. podatki o lastniku vira sevanja, če hkrati ne bo tudi uporabnik vira sevanja;
4. podatki o sevalni dejavnosti;
5. kraj, kjer se bo vir sevanja uporabljal in shranjeval;
6. značilnosti vira sevanja, kot so vrsta, aktivnost, največja napetost, tok ipd.;

7. podatki o naravnih virih sevanja, kadar gre za opravljanje dejavnosti, v katero so vključeni taki viri, in če se med izvajanjem dejavnosti lahko pomembno poveča izpostavljenost delavcev ali posameznikov iz prebivalstva;
8. čas začetka in predvideni čas trajanja izvajanja sevalne dejavnosti ali uporabe vira sevanja oziroma čas uvoza, vnosa iz držav članic Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU), nabave, odprodaje, oddaje, izvoza, iznosa v države članice EU, opustitve nadzora, odstranitve ali razgradnje oziroma uničenja vira sevanja.

4. člen

(vsebina vloge za pridobitev dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti)

(1) Vloga za pridobitev dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti mora vsebovati najmanj:

1. oceno varstva pred sevanji;
2. podatke o organizacijski enoti varstva pred sevanji ali odgovorni osebi za varstvo pred sevanji:
 - seznam delavcev v organizacijski enoti varstva pred sevanji z dokazili o izobrazbi in usposobljenosti delavcev v tej enoti, ki je zahtevana v skladu s predpisom, ki ureja obveznosti izvajalca sevalne dejavnosti in imetnika vira sevanja ter dokazilom o zdravstveni sposobnosti, ki je zahtevana v skladu s predpisom, ki ureja zdravstveni nadzor izpostavljenih delavcev;
 - prikaz strukture organizacije, iz katere je razvidna umeščenost organizacijske enote varstva pred sevanji;
 - sklep o imenovanju odgovorne osebe za varstvo pred sevanji, v katerem morajo biti navedena tudi njena pooblastila;
 - dokazila o izobrazbi in usposobljenosti odgovorne osebe za varstvo pred sevanji, ki sta zahtevani v skladu s predpisom, ki ureja obveznosti izvajalca sevalne dejavnosti in imetnika vira ionizirajočih sevanj;
3. ukrepe varstva pred sevanji v zvezi z uporabljeno vrsto virov sevanja, iz katerih je razvidno najmanj:
 - seznam poklicno izpostavljenih delavcev z dokazili o izpolnjevanju zahtev za predpisano izobrazbo in strokovno usposobljenost ter zdravstveno sposobnost za delo z viri sevanja ali v območju sevanja. Če gre za uporabo visoko aktivnih virov sevanja, je treba podati tudi odgovornosti posameznih delavcev;
 - seznam izvajalcev radioloških posegov z dokazili o izpolnjevanju zahtev za predpisano izobrazbo in strokovno usposobljenost;
 - dokazila o vključenosti oseb, ki izvajajo sevalno dejavnost, v sistem osebne dozimetrije ali dokazila, da je zagotovljena dozimetrija delovnega okolja, kot to zahteva ocena varstva pred sevanji iz točke 1. tega odstavka;
 - varnostni načrt za tiste radioaktivne snovi, ki se prevažajo in ki so v predpisih s področja prevoza nevarnega blaga opredeljene kot nevarno blago s potencialno hudimi posledicami;

4. če gre za visokoaktivne vire sevanja, nevarne vire sevanja ali jedrske snovi z aktivnostmi oziroma v količinah, ki ne zahtevajo fizičnega varovanja v skladu s predpisom, ki ureja sevalne dejavnosti, je treba podati opis ukrepov varovanja.

(2) Če gre za sevalno dejavnost zdravstvu ali veterinarstvu z majhnim ali zanemarljivim tveganjem pri čemer obseg in način dela, število virov sevanja ter prostor uporabe nimajo pomembnega vpliva na ukrepe varstva pred sevanji, se lahko kot ocena varstva pred sevanji iz točke 1. prvega odstavka tega člena upošteva generična ocena varstva pred sevanji za tovrstno sevalno dejavnost.

(3) Če gre za uporabo visokoaktivnega vira sevanja, mora vloga za izdajo dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti vsebovati tudi dokazila, da bo imel uporabnik na razpolago finančna sredstva za varno ravnanje z virom po prenehanju njegove uporabe, če uporabnik preneha poslovati ali postane plačilno nesposoben.

(4) Če fizična ali pravna oseba ni predhodno priglasila svoje namere, mora k vlogi za pridobitev dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti podati tudi podatke iz 3. člena tega pravilnika.

5. člen

(vsebina vloge za registracijo sevalne dejavnosti)

(1) Vloga za registracijo sevalne dejavnosti mora poleg podatkov, potrebnih za priglasitev namere o izvajanju sevalne dejavnosti iz 3. člena tega pravilnika, vsebovati še oceno varstva pred sevanji, ki je lahko izdelana generično za več organizacij, ki izvajajo isto sevalno dejavnost in uporabljajo enake vire sevanja in podatke o odgovorni osebi za varstvo pred sevanji.

(2) Izdelavo generične ocene iz prejšnjega odstavka lahko naroči pristojni organ, izvajalec sevalne dejavnosti ali dobavitelj virov sevanja.

6. člen

(vsebina vloge za pridobitev dovoljenja za uporabo vira sevanja)

(1) Vloga za pridobitev dovoljenja za uporabo vira sevanja mora vsebovati najmanj:

1. tehnično dokumentacijo o viru sevanja in morebitnem vsebniku, iz katere so razvidni najmanj:
 - certifikat proizvajalca o viru sevanja in morebitnem vsebniku ali napravi;
 - skica ali slika vira sevanja ali naprave, vrsta (odprti, zaprti vir sevanja, vrsta radionuklida, rentgenska naprava ipd.) in opis vira sevanja ter vrsta sevalne dejavnosti, ki jo omogoča vir sevanja;
 - priporočljiva doba uporabe vira sevanja;
 - predvideni začetek in konec uporabe vira sevanja;
 - začetna aktivnost in datum začetne aktivnosti za radioaktivni vir sevanja oziroma najvišja napetost in jakost toka za rentgensko napravo ali energija sevanja za rentgensko napravo ali za pospeševalnik;

- številka oziroma oznaka vira sevanja, ki jo določi proizvajalec vira sevanja;
 - omejitve in varnostni ukrepi, ki jih je določil proizvajalec, in
 - test puščanja, če je potreben, in pogostost izvedbe testa, če ga posebej določa proizvajalec zaprtega vira sevanja;
 - podatke o lokaciji uporabe in shranjevanja vira sevanja: kraj in opis prostorov, kjer se vir sevanja uporablja in shranjuje z navedbo imena kraja, ulice, oznake objekta ali stavbe. Če se več virov sevanja uporablja v istem objektu, se podrobneje navede tudi mesto vira sevanja;
2. poročilo o pregledu in meritvah vira sevanja iz 53. člena tega pravilnika ali poročilo o meritvah na nadzorovanih in opazovanih območjih iz pravilnika, ki ureja obveznosti izvajalca sevalne dejavnosti in imetnika vira ionizirajočih sevanj;
 3. predvideno ravnanje z radioaktivnimi viri sevanja po prenehanju uporabe;
 4. ukrepi varstva pred sevanji v zvezi z uporabo in vzdrževanjem vira sevanja, iz katerih je razvidno najmanj:
 - pogostost vzdrževanja (servisov) pri viru sevanja, napravi ali vsebniku, ki vsebuje vir sevanja, ter kdo lahko opravlja vzdrževanje;
 - pisna navodila za varno delo z viri sevanja, ki vključujejo postopek dela z virom sevanja (uporaba, shranjevanje, evidence ipd.) in navodilo za ukrepanje v primeru izrednega dogodka;
 - način uporabe vira sevanja s predlogom obratovalnih omejitev in pogojev.

(2) Če oseba, ki vlaga zahtevo iz prejšnjega odstavka ne more dostaviti tehnične dokumentacije, se za tehnično dokumentacijo šteje poročilo o pregledu in meritvah vira sevanja iz 53. člena tega pravilnika.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena k vlogi za pridobitev dovoljenja za uporabo vira sevanja ni treba priložiti podatkov, ki jih je vložnik že dostavil z vlogo za pridobitev dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti.

7. člen

(vsebina vloge za vpis vira sevanja v register virov sevanja)

Vloga za vpis vira sevanja v register virov sevanja mora vsebovati najmanj:

1. tehnično dokumentacijo o viru sevanja in morebitnem vsebniku ali napravi, iz katere so razvidni najmanj:
 - certifikat proizvajalca o viru sevanja in morebitnem vsebniku ali napravi;
 - skica ali slika vira sevanja ali naprave;
 - številka oziroma oznaka vira sevanja, ki jo določi proizvajalec vira sevanja;
 - vrsta radionuklida, začetna aktivnost in datum začetne aktivnosti za vir sevanja oziroma najvišja napetost in jakost toka za rentgensko napravo;

- podatki o vzdrževanju vira sevanja oziroma naprave in vsebnika iz katerih so razvidni najmanj pogostost vzdrževanja (servisov) na viru sevanja, napravi ali vsebniku, ter kdo vzdrževanje lahko opravlja;
 - predvideno ravnanje z radioaktivnimi viri sevanja po prenehanju uporabe;
2. poročilo o pregledu in meritvah vira sevanja iz 53. člena tega pravilnika;
 3. podatke o začetku in predvidenem trajanju uporabe vira sevanja;
 4. podatke o kraju in prostoru, kjer se bo vir sevanja uporabljal in shranjeval.

8. člen

(vsebina vloge za pridobitev dovoljenja za opustitev nadzora nad radioaktivno snovjo)

Vloga za pridobitev dovoljenja za opustitev nadzora nad radioaktivno snovjo mora vsebovati najmanj:

1. podatke o sevalni dejavnosti, iz katere izhaja radioaktivna snov, ki je predmet opustitve nadzora;
2. podatke o radioaktivni snovi, in sicer najmanj:
3. podatke o masi, prostornini in vrsti snovi;
4. poročilo o meritvah specifičnih aktivnosti radionuklidov v snovi in površinski kontaminaciji, če je to potrebno;
5. dokazila o izpolnjevanju meril za opustitev nadzora, ki so določena v predpisu, ki ureja sevalne dejavnosti;
6. načrt ravnanja z radioaktivno snovjo po opustitvi nadzora;
7. če so presežene vrednosti meril za opustitev nadzora, predpisane v predpisu, ki ureja sevalne dejavnosti, tudi oceno varstva pred sevanji zaradi opustitve nadzora nad radioaktivno snovjo, iz katere mora biti razvidno izpolnjevanje meril za opustitev nadzora iz zakona, ki ureja varstvo pred ionizirajočimi sevanji in jedrsko varnost, in uredbe, ki ureja sevalne dejavnosti.

9. člen

(vsebina vloge za proizvodnjo ali uvoz predmetov splošne rabe)

(1) K vlogi za uvoz predmetov splošne rabe, katerih uporaba lahko pomeni novo vrsto sevalne dejavnosti, je treba priložiti:

1. podatke o predvideni uporabi proizvoda;
2. tehnične značilnosti proizvoda;
3. način vgradnje radioaktivnih snovi, če je predvidena njihova vgradnja v proizvod;
4. podatke o hitrostih doz na ustreznih razdaljah za uporabo proizvoda, vključno s hitrostmi doz na razdalji 0,1 m od katere koli dostopne površine proizvoda;

5. oceno upravičenosti uporabe predmetov splošne rabe, ki vsebujejo dodane radioaktivne snovi, iz katere morajo biti razvidni tudi pričakovane doze za redne uporabnike proizvoda in strokovno mnenje pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji.

(2) Če gre za proizvodnjo predmetov splošne rabe, katerih predvidena uporaba lahko pomeni novo vrsto sevalne dejavnosti, je treba poleg dokazil iz prejšnjega odstavka tega člena dostaviti tudi dokazila iz 4. člena tega pravilnika.

10. člen

(prenehanje uporabe vira sevanja)

(1) Če uporabnik vira sevanja tega vira ne uporablja več, mora v 15 dneh pristojnemu organu, ki je izdal dovoljenje za uporabo tega vira sevanja ali ga vpisal v register virov sevanja, prijaviti prenehanje uporabe tega vira.

(2) Če gre v prejšnjem odstavku za radioaktivno snov, jo mora uporabnik vira sevanja v treh mesecih predati izvajalcu storitev obvezne državne gospodarske javne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki, drugemu imetniku dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti ali jo vrniti proizvajalcu oziroma dobavitelju. Uporabnik vira sevanja mora v osmih dneh po prenosu vira sevanja pristojnemu organu, ki je izdal dovoljenje za uporabo tega vira sevanja ali ga vpisal v register virov sevanja, dostaviti listino o oddaji vira sevanja, s katero se dokumentira prenos vira sevanja drugi osebi.

(3) Če gre v prvem odstavku tega člena za rentgensko napravo, jo mora uporabnik tega vira sevanja v šestih mesecih po prenehanju uporabe predati pooblaščenim strokovnim organizacijam za ravnanje z nevarnimi odpadki, drugi fizični ali pravni osebi, jo vrniti proizvajalcu oziroma dobavitelju ali prigrasiti pristojnemu organu, da namerava rentgensko napravo obdržati kot rezervo. Uporabnik vira sevanja mora v osmih dneh po prenosu rentgenske naprave pristojnemu organu, ki je izdal dovoljenje za uporabo tega vira sevanja ali ga vpisal v register virov sevanja, dostaviti listino o oddaji rentgenske naprave ali dokazilo o uničenju.

(4) Če uporabnik vira sevanja iz prejšnjih odstavkov tega člena ne more izpolniti obveznosti po prenehanju uporabe vira, mora te obveznosti izpolniti lastnik vira, če ni ista oseba kot uporabnik vira sevanja.

(5) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi v primeru prenehanja uporabe ionizacijskih javljalnikov požara in drugih radioaktivnih virov sevanja, ki so bili izvzeti na podlagi ocene varstva pred sevanji ali po predpisu, ki ureja izvajanje sevalne dejavnosti in za katere imetniku ni bilo treba pridobiti dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti ali dejavnosti registrirati.

11. člen

(prenehanje izvajanja sevalne dejavnosti)

(1) Ob prenehanju izvajanja sevalne dejavnosti mora uporabnik vira sevanja, ki se ne uporabljajo več in morebitne nastale radioaktivne odpadke predati izvajalcu storitev obvezne državne gospodarske javne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki.

(2) Če je šlo za uporabo odprtih virov sevanja ali če obstaja verjetnost, da so oprema in prostori, kjer se je izvajala sevalna dejavnost, kontaminirani, mora izvajalec sevalne dejavnosti zagotoviti, da bo pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji izvedel meritve in ugotovil stopnjo kontaminacije.

(3) Izvajalec sevalne dejavnosti mora zagotoviti, da se prostori in oprema dekontaminirajo tako, da je njihova radioaktivnost v skladu z mejnimi vrednostmi, ki so predpisane za površine človekovega bivalnega in delovnega okolja, ki ni del nadzorovanega območja v predpisu, ki ureja mejne doze, referenčne ravni in radioaktivno kontaminacijo.

12. člen

(vodenje evidenc)

(1) Izvajalec sevalne dejavnosti mora med izvajanjem sevalne dejavnosti in najmanj tri leta po prenehanju izvajanja shranjevati dokumentacijo in voditi evidenco o:

1. izdanih veljavnih upravnih aktih za izvajanje sevalne dejavnosti in uporabo virov sevanja;
2. številu in lastnostih virov sevanja;
3. vsebnikih oziroma napravah, ki jih uporablja;
4. programski opremi, pomembni za delo z virom sevanja in varstvo pred sevanji;
5. datumu začetka uporabe virov sevanja;
6. kraju (naslovu), kjer se vir sevanja uporablja ali shranjuje;
7. predaji virov sevanja drugemu imetniku dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti;
8. predaji radioaktivnih virov sevanja, ki se ne uporabljajo več, izvajalcu obvezne državne gospodarske javne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki, ali vračanju proizvajalcu ali dobavitelju;
9. če gre za odprte vire sevanja: vrsti, količini in aktivnosti radionuklidov ob nabavi, lokaciji uporabe, količini in aktivnosti radionuklidov, porabljenih pri izvajanju sevalne dejavnosti in kontaminacijah delovnega okolja ali oseb, prenosih drugim osebam in izpustih v okolje;
10. pregledu in meritvah virov sevanja iz 53. člena tega pravilnika in nadzornih meritvah na nadzorovanih in opazovanih območjih iz pravilnika, ki ureja obveznosti izvajalca sevalnih dejavnosti in imetnika vira ionizirajočih sevanj;
11. posegih pri viru sevanja, vključno z vzdrževanjem vsebnika oziroma naprave z virom sevanja;
12. poročilih in mnenjih pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji;
13. podatkih o odgovorni osebi za varstvo pred sevanji in njenih dokazilih o usposabljanju iz varstva pred sevanji;
14. podatkih o delavcih, vključenih v izvajanje sevalne dejavnosti, vključno s podatki o izmerjenih dozah, opravljenih usposabljanjih in preverjanjih usposobljenosti ter opravljenih zdravstvenih nadzorih skladno z oceno varstva pred sevanji.

(2) Za visokoaktivne vire sevanja mora lastnik podatke iz 1. do 6. točke prejšnjega odstavka voditi na standardnem evidenčnem listu za visokoaktivne zaprte vire sevanja iz priloge 3, ki je sestavni del tega pravilnika.

(3) Imetnik dovoljenja za uporabo visokoaktivnega vira sevanja mora pristojnemu organu elektronsko ali pisno predložiti kopijo celotne evidence iz prejšnjega odstavka:

- takoj po pridobitvi visokoaktivnega vira sevanja;
- vsakih 12 mesecev;
- takoj po spremembi podatkov;
- takoj po prenosu visokoaktivnega vira sevanja drugemu imetniku dovoljenja, pri čemer je treba sporočiti ime novega imetnika;
- takoj po tem, ko imetnik dovoljenja ne poseduje več nobenega vira, in
- na zahtevo pristojnega organa.

(4) Uporabnik ionizacijskega javljalnika požara mora shranjevati dokumentacijo in voditi evidenco, iz katere so razvidni najmanj:

- mesto # prostor in število ionizacijskih javljalnikov požara;
- tip, proizvajalec, radionuklid in aktivnost;
- datum namestitve;
- podatke o pregledu in meritvah vira sevanja iz 53. člena tega pravilnika, ki ga opravi pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji;
- podatki o vzdrževanju in osebi, ki vzdrževanje opravlja.

13. člen

(znaki za opozarjanje na nevarnost sevanja)

(1) Osnovni simbol, s katerim se opozarja na nevarnost sevanja ali na radioaktivne snovi, je triperesna deteljica z razmerji proti centralnemu krogu, kot je prikazano v prilogi 1, ki je sestavni del tega pravilnika.

(2) Znak za opozarjanje na nevarnost sevanja je črne barve na rumeni podlagi in je prikazan v prilogi 1 tega pravilnika.

(3) Z znakom za opozarjanje na nevarnost sevanja, ki ima napis RADIOAKTIVNO, morajo biti označeni vsi zaprti in odprti viri sevanja oziroma njihovi vsebniki. Velikost črk mora biti enaka premeru centralnega kroga osnovnega simbola. Če je vir sevanja premajhen ali ga iz drugega razloga ni mogoče označiti na opisani način, ga je treba označiti z značko ali nalepko, veliko, kot to omogočajo okoliščine.

(4) Če se z znakom opozarja na nevarnost sevanja, ki ga naprava oddaja, ali je v nekem območju mogoče pričakovati povečane ravni sevanja, mora biti na vidnem mestu na napravi ali v prostoru nameščen znak za opozarjanje na nevarnost sevanja z napisom POZOR, SEVANJE. Velikost črk mora biti enaka premeru centralnega kroga osnovnega simbola.

(5) Znak za opozarjanje na nevarnost sevanja se ne sme uporabljati v druge namene kot za označevanje radioaktivnih snovi in območij s povišanimi ravni sevanja in jih je treba po prenehanju potrebe po označevanju odstraniti.

(6) Izvajalec sevalne dejavnosti ali uporabnik vira sevanja mora poskrbeti, da ostanejo znaki za opozarjanje nevarnosti na sevanje ustrezno nameščeni, vidni in berljivi.

(7) Izvajalec sevalne dejavnosti, ki je tuja pravna oseba, lahko uporabljajo napise iz tretjega in četrtega odstavka tega člena v svojem jeziku, pri čemer mora poskrbeti za namestitev napisa POZOR, SEVANJE.

(8) Nevarni viri sevanja kategorije od 1 do 3 iz predpisa, ki ureja sevalne dejavnosti, mora imeti na notranji strani ohišja vira sevanja oznako, ki je navedena v prilogi 1 tega pravilnika in opozarja na posledice nepooblaščenega poseganja v vir sevanja. Ta oznaka med normalno uporabo vira sevanja ne sme biti vidna.

II. DELO Z VIRI SEVANJA

14. člen

(zahteve za prostore, v katerih se uporabljajo viri sevanja)

(1) Prostori in objekti, v katerih se uporabljajo viri sevanj, morajo biti zgrajeni in opremljeni tako, da omogočajo varno izvajanje sevalne dejavnosti.

(2) Viri sevanja se lahko uporabljajo samo v objektih ali prostorih, zgrajenih in opremljenih tako, da so hitrosti doz na zunanji površini stavbe ali prostora manjše od vrednosti, ki lahko povzročijo izpostavljenost posameznika iz prebivalstva sevanju nad mejnimi vrednostmi za prebivalstvo.

(3) Viri sevanja se lahko uporabljajo tudi v življenjskem okolju, če se zagotovi, da njihova uporaba ne povzroča preseganja predpisanih mejnih doz za prebivalstvo.

15. člen

(shranjevanje radioaktivnih virov sevanja)

(1) Prenosne in premične vire sevanja je treba, kadar se ne uporabljajo, shranjevati v prostorih, zgrajenih in opremljenih tako, da so hitrosti doz na zunanji površini stavbe ali prostora manjše od vrednosti, ki bi povzročile preseganje predpisanih mejnih doz za prebivalstvo.

(2) Prostor za shranjevanje mora biti zasnovan tako, da učinkovito preprečuje širjenje radioaktivnih snovi v druge prostore, in organiziran tako, da se lahko vsak vir sevanja vloži v shrambo in vzame iz nje brez nevarnosti.

(3) Radioaktivnih snovi ni dovoljeno shranjevati skupaj z drugimi nevarnimi snovmi in shramba se ne sme uporabljati za druge namene, ki niso povezani s sevalno dejavnostjo.

(4) Kraj in zgradba shrambe morata biti taka, da je nevarnost pred požarom in poplavo minimalna.

(5) Stene, strop, tla in pohištvo morajo imeti gladke površine in biti iz materialov, ki jih je lahko čistiti.

(6) Če se pri shranjevanju radioaktivnih snovi sproščajo radioaktivni plini, hlapi ali aerosoli, mora imeti shramba ustrezno prezračevanje, zračni tlak v shrambi pa mora biti nižji kot v okoliških prostorih.

(7) Radioaktivne snovi je treba shranjevati, prenašati ali premeščati v prostorih imetnika dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti v vsebnikih, napravah ali posodah, ki preprečujejo uhajanje radioaktivnih snovi v okolje in hkrati zagotavljajo, da so prejete doze oseb, ki prenašajo ali premeščajo radioaktivne snovi, pod predpisanimi mejnimi dozami kot je določeno v oceni varstva pred sevanji.

(8) Vsebniki, naprave ali posode, v katerih se shranjujejo radioaktivne snovi, se morajo odpirati in zapirati na preprost način. Za odpiranje posod z lahko hlapljivimi in vnetljivimi radioaktivnimi snovmi mora proizvajalec posod določiti posebne varnostne ukrepe. Posode, ki vsebujejo radioaktivne tekočine, morajo biti v kovinskih ali plastičnih vsebnikih, katerih prostornina je tolikšna, da lahko, če se posoda poškoduje, zadrži vso tekočino.

(9) Posamezni vsebnik, naprava ali posoda za shranjevanje radioaktivnih snovi morajo imeti oznako in čitljiv napis, iz katerih so jasno razvidni vrsta virov sevanj, njihova aktivnost, datum začetne aktivnosti ali datum odložitve v shrambo v primeru prenehanja uporabe radioaktivne snovi.

(10) Prostor za shranjevanje radioaktivnih snovi mora biti opremljen z znakom, ki označuje nevarnost sevanja iz 13. člena tega pravilnika.

16. člen

(shranjevanje rentgenskih naprav)

Prenosne rentgenske naprave je, kadar se jih ne uporablja, treba shranjevati v prostorih, do katerih nepooblaščen osebe ne morejo dostopati.

17. člen

(navodila za varno delo z viri sevanja in ukrepanje v primeru izrednega dogodka)

(1) Uporabnik vira sevanja mora imeti pisna navodila za varno delo z viri sevanja in ukrepanje v primeru izrednega dogodka napisana skladno z oceno varstva pred sevanji in tehnično dokumentacijo vira sevanja. Pisna navodila morajo biti v jeziku, ki ga delavci razumejo, in morajo vsebovati opis poteka dela in zaščitnih ukrepov in uporabo ustrezne zaščitne opreme za delavce, ki delajo z virom sevanja. Navodila morajo biti na razpolago na delovnem mestu. Delavci se morajo ravnati v skladu s temi navodili.

(2) Za visokoaktivni vir sevanja morajo pisna navodila iz prvega odstavka tega člena vsebovati tudi ukrepe za preprečevanje nedovoljenega dostopa do vira sevanja, izgube vira sevanja, njegove kraje ali poškodbe v požaru ter praktične vaje v intervalu, ki ne presega 12 mesecev, s katerimi se preverja ukrepanje v primeru izrednega dogodka.

(3) Praktične vaje iz prejšnjega odstavka se morajo izvajati simulirano brez uporabe virov sevanja.

(4) Če je potrebna uporaba stacionarnih ali prenosnih merilnikov sevanja, potem morajo pisna navodila vsebovati tudi način merjenja, pogostost umerjanja merilnikov in ukrepanje v primeru zaznanega povišanega sevanja.

(5) V pisnih navodilih iz prvega in drugega odstavka tega člena morajo biti navedene organizacije ali službe, ki jih je treba obvestiti ali se z njimi posvetovati v primeru izrednega dogodka. Pisna navodila je treba redno preverjati in jih usklajevati z dejanskim stanjem in dobro prakso na področju varnega dela z viri sevanja.

18. člen

(hitrosti doze v bližini naprav z zaprtimi viri sevanja)

(1) Hitrosti doz nekoristnega sevanja na zunanjih površinah stacionarnih naprav z zaprtimi viri sevanja ne smejo presegati 1 mSv/h, na razdalji 1 m pa 30 μ Sv/h.

(2) Kadar se naprava z zaprtim virom sevanja prenaša ali premika, hitrost doze na njeni površini ne sme presegati 0,5 mSv/h, na razdalji 1 m pa 15 μ Sv/h.

(3) Ne glede na drugi odstavek tega člena je omejitev za naprave z zaprtimi viri sevanja, ki se uporabljajo za industrijsko radiografijo, podana v 40. členu tega pravilnika.

19. člen

(opozarjanje in označevanje)

(1) Naprave z viri sevanja morajo biti označene z znaki iz 13. člena tega pravilnika, ki opozarjajo na nevarnost sevanja.

(2) Kadar naprava z zaprtim virom sevanja ali rentgenska naprava deluje, je treba, če je to predvideno v omejitvah in varnostnih ukrepih, ki jih je določil proizvajalec naprave ali so predpisani v oceni varstva pred sevanji, z napravami za zvočno ali svetlobno alarmiranje opozarjati na nevarnost sevanja.

(3) Če je praktično izvedljivo, je treba v bližini vira sevanja na vidna mesta namestiti pomembne podatke o viru sevanja, najmanj pa vrsto in aktivnost radionuklida ali največjo napetost in tok, ime, priimek in telefonsko številko odgovorne osebe za varstvo pred sevanji ter številko, datum izdaje in veljavnosti dovoljenja za uporabo vira sevanja ali potrdila o vpisu vira sevanja v register virov sevanja.

(4) Proizvajalec vira sevanja mora vsak visokoaktivni vir sevanja opremiti z enolično oznako. V primeru neoznačenih uvoženih ali vnesenih visokoaktivnih virov sevanja mora oznako zagotoviti dobavitelj. Ta oznaka je lahko vgravirana ali z žigom vtisnjena na vir sevanja in na vsebnik visokoaktivnega vira sevanja. Če to ni izvedljivo oziroma pri prevozih v vsebnikih za večkratno uporabo ali pri vsebnikih, kjer se vir pogosto menja, mora biti vsebnik vira sevanja opremljen vsaj s podatki o značilnostih vira sevanja in najvišjo dovoljeno aktivnostjo vira sevanja.

(5) Imetnik dovoljenja za uporabo visokoaktivnega vira sevanja mora zagotoviti, da vsak visokoaktivni vir sevanja spremlja pisna dokumentacija, iz katere je razvidno, da je vir sevanja označen skladno s četrtem odstavkom tega člena in da ostanejo te oznake ali napisne tablice čitljive. Dokumentacija mora vsebovati tudi fotografije vira sevanja, vsebnika vira sevanja, prevozne embalaže ali naprave oziroma opreme, ki je lahko enotna za vsako

konstrukcijsko vrsto visokoaktivnega vira sevanja in za značilne vsebnike visokoaktivnih virov sevanja. Tako fotografijo mora imetniku dostaviti proizvajalec ali dobavitelj.

20. člen

(ukrepi za zmanjšanje izpostavljenosti)

(1) Če se naprave z zaprtimi viri sevanja ali rentgenske naprave uporabljajo zunaj posebej namenjenih prostorov, mora biti koristen snop sevanja usmerjen proti predmetu, ki se preiskuje, vstop v snop pa onemogočen.

(2) Če ima naprava z zaprtim virom sevanja zaščitne zaslonke, morajo biti te zaprte in naprava zaklenjena, kadar se ne uporablja.

(3) Naprava z zaprtim virom sevanja ali rentgenska naprava mora imeti vgrajeno stikalo ali mehanski sistem zapiranja, s katerim se lahko v vsakem trenutku prekine koristen snop sevanja.

(4) Kadar zahteve iz prejšnjega odstavka ni mogoče izpolniti, se morajo rentgenske naprave in naprave, ki uporabljajo vire sevanja kategorije 1, 2 ali 3, uporabljati v prostoru, v katerega se vstopi skozi zaščitna vrata ali labirinte. Vrata tega prostora morajo imeti mehanizem, ki pri poskusu vstopa prekine koristen snop sevanja.

21. člen

(preizkus puščanja za zaprte vire sevanja)

(1) Pri zaprtih virih sevanja je treba preveriti puščanje vira sevanja, če obstaja sum, da je vir sevanja poškodovan, sicer pa v časovnih presledkih, določenih v 53. členu tega pravilnika, oziroma v rokih, ki jih predvideva tehnična dokumentacija vira sevanja. Test se izvede na dostopnih površinah vsebnika v skladu z veljavnimi mednarodnimi standardi z odvzemom suhega ali mokrega brisa.

(2) Če je aktivnost na odvzetem brisu manjša od 200 Bq, se šteje, da je vir sevanja ustrezno zatesnjen. V primeru aktivnosti, večje od 200 Bq, je treba takoj prenehati z uporabo vira sevanja, izvesti ukrepe za odpravo morebitne kontaminacije in postopke za zamenjavo vira sevanja.

(3) Pri zaprtih virih sevanja, ki vsebujejo radionuklide v plinastem stanju Kr-85, H-3 ali podobni, ni treba preveriti puščanja. V tem primeru se lahko puščanje prepozna preko funkcionalnosti naprave.

(4) Ne glede na prvi odstavek tega člena pri ionizacijskih javljalnikih požara ni treba preveriti puščanja zaprtega vira sevanja.

22. člen

(izguba vira sevanja in izredni dogodek z virom sevanja)

(1) Uporabnik vira sevanja mora o vsakršni izgubi, kraji ali nepooblaščen uporabi vira sevanja, pomembnem razlitju, izpustu, puščanju vira sevanja ali drugem izrednem dogodku, kot je na primer požar, prometna nesreča, nenamerni izpostavljenosti delavca ali posameznika iz prebivalstva sevanju nemudoma obvestiti pristojni organ, ki je izdal dovoljenje

za izvajanje sevalne dejavnosti. V primeru izgube ali kraje vira sevanja mora obvestiti tudi policijo in sporočiti vsako informacijo, ki bi lahko kakor koli prispevala k najdbi vira sevanja.

(2) Uporabnik vira sevanja mora po dogodku iz prejšnjega odstavka preveriti celovitost vira sevanja, analizirati vzroke za nastanek dogodka, po potrebi izvesti popravne ukrepe in v petih delovnih dneh pisno obvestiti pristojni organ.

(3) V pisnem poročilu iz prejšnjega odstavka mora podati celovito analizo dogodka z navedbo že izvedenih popravnih ukrepov in ukrepov, s katerimi bo uporabnik vira sevanja zmanjšal možnost za ponovitev dogodka. K poročilu mora biti priloženo strokovno mnenje pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji.

(4) Organ, pristojen za jedrsko varnost, zagotavlja takojšnje tehnično svetovanje in pomoč osebam, ki se običajno ne ukvarjajo z dejavnostmi, ki bi zahtevale varstvo pred sevanji, in ki sumijo, da imajo opravka z virom sevanja neznanega izvora. Glavna cilja tega svetovanja in pomoči sta varstvo delavcev in posameznikov iz prebivalstva pred sevanjem ter varnost vira sevanja.

23. člen

(mednarodno sodelovanje)

Pristojni organ nemudoma izmenja podatke in sodeluje z državami članicami EU, tretjimi državami ali ustreznimi mednarodnimi organizacijami v primeru izgube, nepooblaščen odstranitve, kraje ali odkritja visokoaktivnega vira sevanja, drugega pomembnega vira sevanja ali radioaktivne snovi in pri nadaljnjem spremljanju ali preiskavah, pri čemer lahko glede na okoliščine upošteva zahteve predpisov, ki urejajo tajnost podatkov.

24. člen

(ionizacijski javljalniki požara)

(1) Hitrost doze na razdalji 10 cm od katere koli zunanje dostopne površine ionizacijskega javljalnika požara ne sme presegati 1 $\mu\text{Sv/h}$.

(2) Ionizacijski javljalnik požara mora biti narejen tako, da vir sevanja ni lahko dosegljiv, oziroma tako, da ohišja ni mogoče odpreti s preprostimi sredstvi in se z roko približati viru sevanja, kjer hitrosti doz presegajo 10 $\mu\text{Sv/h}$.

25. člen

(merilniki hitrosti doze)

(1) Pri dejavnostih v industriji in raziskavah, kjer lahko delavci pridejo v območje koristnega snopa ali kjer je treba zagotoviti območje omejenega dostopa ali preveriti, da je vir sevanja v zaščitnem položaju, je treba zagotoviti uporabo merilnikov hitrosti doze, osebje pa mora biti usposobljeno za ravnanje s temi merilniki.

(2) O izboru merilnikov iz prejšnjega odstavka in potrebnih meritvah se mora imetnik dovoljenja posvetovati s pooblaščenim izvedencem varstva pred sevanji in morajo biti opisani v oceni varstva pred sevanji.

26. člen

(rentgenske naprave za pregled prtljage, pisemskih pošilk in drugih predmetov)

(1) Stacionarne rentgenske naprave za pregled prtljage, pisemskih pošilk in drugih predmetov morajo imeti zaščitni okrov, ki preprečuje ali otežuje dostop do polja koristnega sevanja v času delovanja rentgenske naprave. Predmet, ki ga je treba pregledati ali analizirati, mora biti v ohišju pred sprožitvijo sevanja ali pa mora mehanizem za prenos vzorcev delovati samodejno ob vstopu predmeta v pregledovalni kanal.

(2) Hitrost doze na zunanji površini rentgenske naprave ne sme presegati vrednosti, ki bi lahko povzročile preseganje predpisanih mejnih doz za prebivalstvo.

(3) Rentgenska naprava mora imeti vzpostavljen tehnični sistem, ki omogoča prekinitev delovanja naprave v primeru nedovoljenega posega v snop sevanja v času delovanja naprave.

(4) Vhodna in izhodna odprtina zaščitene aparata, ki se uporabljata za pregled prtljage, izdelkov in blaga, morata biti opremljeni z dodatnim zaščitnim elementom, kot je zavesica svinčenih gumijastih trakov ali podaljšan pokrov, za ublažitev uhajanja sevanja, ki nastane v bližini odprtine, ali večanje razdalje do vira sevanja.

(5) Na rentgenski napravi morajo biti nameščene oznake, ki opozarjajo na nevarnost sevanja iz 13. člena tega pravilnika, in opozorilne luči, ki signalizirajo, kdaj naprava deluje.

(6) Če se naprave uporabljajo v prosto dostopnem prostoru, v katerem bi bilo mogoče priti do polja sevanja pri vstopnih in izhodnih odprtinah naprave, je potrebno zagotoviti, da ne pride do nepotrebne izpostavljenosti.

27. člen

(rentgenske naprave v industriji in raziskavah, v katerih je snop usmerjen iz naprave)

(1) Rentgenske naprave, iz katerih je snop sevanja usmerjen navzven, morajo imeti mehanizem za zaustavitev ali preprečitev sevanja, da se z njim prepreči nevarna izpostavljenost. Če ima naprava več kot eno zaslonko, je lahko hkrati odprta le ena zaslonka.

(2) Ročne rentgenske naprave morajo biti zasnovane tako, da zaščitni plašč rentgenske cevi zagotavlja, da puščanje ohišja (hitrost doze) kjerkoli na razdalji 5 cm od katere koli dostopne površine naprave ni večje od 25 $\mu\text{Sv/h}$. Nadzorna plošča naprave mora biti nameščena na način, ki v vsakem trenutku omogoča nadzor nad delovanjem rentgenske naprave.

(3) Odprti rentgenski aparati morajo imeti znak, ki kaže smer sevanja, in ločeno opozorilo, če rentgenska cev nima dodatne filtracije koristnega snopa.

(4) Premične rentgenske naprave, iz katerih je snop sevanja usmerjen navzven, morajo biti opremljene z varnostnim stikalom, ključem ali kodo, ki preprečuje nehoteno uporabo naprave. Vsi varnostni mehanizmi morajo biti opremljeni z varnostnim krogotokom, ki onemogoči uporabo naprave v napačnih pogojih.

28. člen

(zahteve za delo z odprtimi viri sevanja)

(1) Orodje za večkratno uporabo, ki se uporablja pri delu z odprtimi viri, je treba po uporabi očistiti in mora ostati ločeno od drugih orodij in instrumentov, razen kadar je orodje kontaminirano samo z zelo kratkoživimi radionuklidi.

(2) Delavci, ki ravnaajo z radioaktivnimi snovmi, morajo uporabljati osebno varovalno opremo, kot je določeno v oceni varstva pred sevanji.

(3) V laboratoriju za delo z odprtimi viri sevanja je prepovedano jesti, piti, kaditi ali nanašati ličila.

(4) Delo, ki se nanaša na ravnanje s hlapljivimi ali prašnimi radioaktivnimi snovmi, je treba izvajati v posebnih digestorijih ali drugih podobnih komorah s prezračevanjem.

(5) Kadar koli je to mogoče, je treba pri ravnanju z radioaktivnimi snovmi uporabljati avtomatsko opremo.

(6) Vire sevanja je treba označiti tako, da jih je mogoče zlahka prepoznati. Označevanje vključuje vsaj radionuklid, njegovo aktivnost, datum merjenja, prostornino in specifično aktivnost in osebo, ki je meritev izvedla.

29. člen

(merilniki sevanja pri delu z odprtimi viri sevanja)

(1) V prostoru, kjer se uporabljajo odprti viri sevanja razreda del I. in II, morata biti na razpolago merilnik za merjenje kontaminacije in merilnik za merjenje hitrosti doze sevanja, osebje pa usposobljeno za ravnanje s temi z merilniki.

(2) V prostoru, kjer se uporabljajo odprti viri sevanja razreda del III, morata biti na razpolago merilnik za merjenje kontaminacije, osebje pa usposobljeno za ravnanje s temi z merilniki.

(3) V rednih intervalih in kadar obstaja sum kontaminacije, je treba izvajati meritve kontaminacije in hitrosti doze sevanja.

(4) O izboru merilnikov iz prvega in drugega odstavka tega člena in intervalih meritev iz prejšnjega odstavka se mora imetnik dovoljenja posvetovati s pooblaščenim izvedencem varstva pred sevanji, oboji pa morajo biti opisani v oceni varstva pred sevanji.

30. člen

(zahteve za prostore razreda dela III)

(1) Razredi del z odprtimi viri sevanja so opredeljeni v predpisu, ki ureja sevalne dejavnosti.

(2) Tla, pohištvo in delovne površine prostorov, kjer se uporabljajo odprti viri, morajo biti iz materialov, ki ne prepuščajo vlage in so odporni proti običajnim kemikalijam (npr. razredčenim kislinam, bazam ali organskim topilom).

(3) Stene, strop in tla morajo imeti gladke površine in biti iz materialov, ki jih je lahko čistiti.

(4) Delovne površine morajo biti iz materialov, na katere se ne veže prah in jih je lahko čistiti.

(5) Pipe za odpiranje vode morajo biti take, da jih je mogoče odpirati s komolci ali z detektorjem gibanja.

(6) Na delovne površine je treba pred začetkom del položiti vpojno podlago, ki preprečuje razširjanje morebitne kontaminacije.

(7) Laboratorij mora biti opremljen s potrebno opremo za čiščenje morebitne kontaminacije.

(8) Prezračevanje mora biti izvedeno tako, da zrak iz prostorov, v katerih se uporabljajo odprti viri sevanja, ne kroži ali ne pride v prostore, v katerih se ti ne uporabljajo. Če se v več prostorih dela z odprtimi viri sevanja različnih aktivnosti, se s prezračevanjem zagotovi, da zrak kroži od prostorov, v katerih je nižja aktivnost, proti prostorom z višjo aktivnostjo.

(9) Pri zasnovi in uporabi sistema za filtriranje izpušnega zraka je treba upoštevati vrsto dela, uporabljene radionuklide ter njihove kemične in fizikalne oblike ter kemične in fizikalne oblike morebitnega onesnaženega zraka. Če je treba filtrirati izpušni zrak, mora biti filter nameščen tako, da radioaktivne snovi, ki se kopičijo v filtru, ne pomenijo nevarnosti sevanja za okolje in da je filter mogoče zlahka zamenjati.

(10) Če se tekoči radioaktivni odpadki neposredno izpuščajo v kanalizacijo, mora biti za ta namen na voljo ločen umivalnik. Cevi za odplake iz laboratorija za delo z odprtimi viri sevanja morajo voditi neposredno v glavno kanalizacijsko cev.

31. člen

(zahteve za prostore razreda dela II)

Poleg zahtev za prostor razreda dela III iz prejšnjega člena mora prostor za dela razreda II izpolnjevati še naslednje zahteve:

- prostori za dela razreda II morajo biti v ločenem delu stavbe, ločeni od preostalih prostorov;
- prostor mora obvezno imeti kontrolno točko s sanitarnim vozlom;
- na kontrolni točki mora biti dovolj prostora za preoblačenje v zaščitno obleko in meritve kontaminacije oseb;
- tla morajo biti prekrita ali prebarvana tako, da na tleh ni razpok in da so zaključki vsaj 10 cm visoko na zidu;
- napeljave morajo zidove prečkati tako, da se na teh mestih sevanje ne širi v sosednje prostore;
- tla in delovne klopi morajo biti dovolj močni, da lahko nosijo težo zaščit pred sevanjem, npr. svinčenih opek;

- zaklepanje oken v prostoru mora biti zasnovano tako, da se okna ne morejo odpreti brez posebnega ključa;
- prezračevanje mora zagotavljati, da je v prostorih, kjer se ravna z radioaktivnimi snovmi, podtlak. Izjema so prostori nuklearne medicine, kjer se ravna s pacienti;
- prezračevanje mora imeti ločen izhod, običajno s filtri;
- digestoriji ali posebne komore, kjer se pripravljajo radioaktivne snovi, morajo biti opremljeni s svetlobnimi oznakami, ki označujejo, kdaj je ventilacija vključena.

32. člen

(zahteve za prostore razreda dela I)

Poleg zahtev za prostore razreda dela III in II iz prejšnjih dveh členov mora prostor za dela razreda I izpolnjevati naslednje zahteve:

- prostori razreda dela I morajo biti v posebni stavbi ali ločenem delu stavbe s posebnim vhodom in kontrolno točko;
- prostori razreda dela I se delijo na več območij, odvisno od aktivnosti radioaktivnih snovi in vrste dela;
- da bi se izključila možnost vnašanja radioaktivne kontaminacije iz višjega v nižje območje, se med območji postavi kontrolna točka.

IV. POSEBNE ZAHTEVE ZA IZVAJANJE INDUSTRIJSKE RADIOGRAFIJE

33. člen

(merilniki in merjenje sevanja)

(1) Izvajalec industrijske radiografije oziroma vsaka radiografska ekipa mora imeti ustrezen merilnik hitrosti doze in usposobljeno osebje, ki zna ravnati z merilnikom.

(2) Pred vsakim preiskovanjem materiala je treba preveriti pravilno delovanje merilnika.

(3) Po končanem preiskovanju mora izvajalec industrijske radiografije izključiti napravo oziroma zapreti zaslonko in z merilnikom hitrosti doze preveriti, da ni več koristnega snopa sevanja.

34. člen

(dozimetri)

Delavci, ki izvajajo industrijsko radiografijo, morajo poleg osebnega dozimetra nositi tudi elektronski alarmni dozimeter, ki z zvočnim alarmom opozarja na prekoračene operative

meje hitrosti doze. Zagotoviti je treba, da so alarmi v hrupnem delovnem okolju slišni in opazni. V primeru hrupnega okolja mora dozimeter imeti vibrirajoči alarm ali tak svetlobni signal, ki je opazen v vseh pogojih dela.

35. člen

(število delavcev, potrebnih za izvajanje industrijske radiografije)

(1) Industrijsko radiografijo zunaj posebej namenjenih prostorov morata izvajati najmanj dve osebi, ki sta usposobljeni za industrijsko radiografijo, od tega mora ena oseba imeti najmanj dve leti delovnih izkušenj pri izvajanju industrijske radiografije.

Pravilo najmanj dveh oseb velja tudi za prevažanje naprav z zaprtimi viri sevanja, ki se uporabljajo v industrijski radiografiji.

(2) Če več ekip izvaja industrijsko radiografijo na istem območju, je treba zagotoviti dogovor za zagotovitev varnosti in medsebojnega poznavanja ekip in medsebojnih operacij.

36. člen

(zahteve za rentgenske naprave za industrijsko radiografijo)

(1) Ohišje rentgenske naprave, s katero se izvaja industrijska radiografija, mora biti takšno, da puščanje ohišja (hitrost doze) pri nameščeni slepi zaslonki med segrevanjem naprave kjerkoli na razdalji 1 m od cevi ni večje od vrednosti iz preglednice 1 v prilogi 2 tega pravilnika.

(2) Skupna filtracija koristnega snopa sevanja mora ustrezati ekvivalentnim debelinam iz preglednice 2 v prilogi 2 tega pravilnika.

(3) Pri ogrevanju rentgenske naprave morajo biti zaslonke zaprte, njihova zaščitna moč pa taka, da niso presežene vrednosti iz prvega odstavka tega člena.

(4) Na nadzorni plošči rentgenske naprave mora biti jasno vidna indikacija, da je naprava vključena in pripravljena na ekspozicijo. Poleg tega mora imeti neodvisno svetlobno indikacijo, ki opozarja na delovanje naprave.

(5) Na nadzorni plošči rentgenske naprave mora biti gumb za izklop v sili.

(6) Če ima rentgenska naprava zaščitne zaslonke, morajo biti te zaprte in naprava zaklenjena, kadar se ne uporablja.

37. člen

(izvajanje industrijske radiografije v posebej namenjenih prostorih)

(1) Hitrost doze sevanja na kateri koli zunanji strani prostora, kjer se izvaja industrijska radiografija, mora biti manjša od $7,5 \mu\text{Sv/h}$ pri največjih dovoljenih parametrih rentgenske naprave ali kadar se v napravi uporablja zaprti vir sevanja največje dovoljene aktivnosti. V primeru preseganja hitrosti doz $7,5 \mu\text{Sv/h}$ na težko dostopnih omejenih mestih, je sprejemljivo, če hitrosti doz na razdalji 50 cm ne presegajo $3 \mu\text{Sv/h}$ na višini oči in gonad izpostavljenih delavcev. V takem primeru ne sme biti stalnih delovnih mest na zunanji strani prostora, kjer se izvaja industrijska radiografija.

(2) Prostor, kjer poteka industrijska radiografija, je nadzorovano območje.

(3) Napeljave morajo zidove prečkati tako, da na teh mestih sevanje ne prodira v sosednje prostore tako, da so presežene predpisane meje.

(4) Stacionarne rentgenske naprave za industrijsko radiografijo je treba postaviti tako, da sta v enem prostoru rentgenska cev in miza za preiskavo materiala, v drugem prostoru pa nadzorna plošča in preostali deli naprave.

(5) Na vratih prostorov, v katerih poteka industrijska radiografija s stacionarno rentgensko napravo, morajo biti stikala, ki onemogočajo delovanje naprave pri odprtih vratih oziroma prekinejo njeno delovanje, če se vrata odprejo med izvajanjem preiskovanja.

(6) Daljinski upravljalec naprave, ki vsebuje zaprte vire sevanja, mora biti nameščen tako, da ima izvajalec industrijske radiografije pregled nad vstopom v prostor, kjer se izvaja industrijska radiografija.

(7) V prostoru, v katerem poteka industrijska radiografija, mora biti nameščen merilnik sevanja, ki stalno meri hitrost doze v prostoru. Merilnik sevanja mora biti povezan z opozorilno napravo, ki mora biti nameščena tako, da delavce še pred vstopom v prostor opozori, da se vir ne nahaja v ekspozicijskem položaju.

(8) Pred vstopom v prostor po izvedeni ekspoziciji se mora izvajalec prepričati, da je bila izpostavljenost prekinjena. Če se radiografija izvaja z zaprtimi viri sevanja ali z rentgensko napravo, je treba to preverjanje vedno opraviti z merilnikom sevanja iz 33. člena tega pravilnika.

(9) Na vhodu v prostor za izvajanje industrijske radiografije morajo biti nameščene opozorilne luči ali zvočni signal, ki med preiskavo materiala opozarjajo na nevarnost sevanja ali da je sistem v stanju pripravljenosti.

(10) Delovanje opozorilnih naprav in varnostnih sistemov je treba preveriti vsak dan pred začetkom izvajanja industrijske radiografije. Če ne delujejo pravilno, se delo ne sme začeti, dokler napaka ni odpravljena.

38. člen

(izvajanje industrijske radiografije zunaj posebej namenjenih prostorov)

(1) Pred izvajanjem industrijske radiografije zunaj posebej namenjenih prostorov je treba zagotoviti, da:

- so radiografske naprave brezhibne;
- so izvajalci industrijske radiografije opremljeni z osebnimi dozimetri, alarmnimi dozimetri in ustreznim merilnikom hitrosti doze;
- je območje izvajanja industrijske radiografije ograjeno in označeno tako, da je na meji ograjenega območja hitrost doze smiselno čim nižja in ne presega $60 \mu\text{Sv/h}$ povprečno po eni minuti, kar je treba preveriti z merilnikom hitrosti doze. Za označevanje ali ograjitev je treba uporabljati opozorilne znake, pregradne trakove ali druga sredstva za preprečitev dostopa;
- delavci, ki izvajajo industrijsko radiografijo, med preiskovanjem materiala skrbijo za nadzorovanje ograjenega območja in preprečitev vstopa drugih oseb;

- so posamezniki, ki se nahajajo izven opazovanega območja, kjer se izvaja industrijska radiografija, pred začetkom del seznanjeni z ustreznimi ukrepi varstva pred sevanji;
- sta nadzorna plošča in daljinski upravljalnik nameščena tako, da lahko delavci, ki izvajajo industrijsko radiografijo, dovolj dobro nadzorujejo območje;
- mora eden izmed delavcev ostati blizu nadzorne plošče ali daljinskega upravljalnika, tako da se lahko izpostavljenost hitro prekine (najkasneje v 10 sekundah), če se pojavi nekaj nepredvidljivega;
- je stopnja sevanja omejena na tako nizko raven, kot je razumno izvedljivo na območju, kjer se izvaja industrijska radiografija;
- je koristen snop, kolikor se da, usmerjen v tla;
- se preveri delovanje opozorilnih naprav in varnostnih sistemov vsak dan pred začetkom izvajanja industrijske radiografije;
- se, če opozorilne naprave in varnostni sistemi ne delujejo pravilno, delo ne sme začeti, dokler napaka ni odpravljena.

(2) Če se industrijska radiografija na terenu izvaja z rentgensko napravo, je treba zagotoviti, da:

- so na rentgenski napravi nameščene opozorilne luči, ki opozarjajo na sevanje med delovanjem naprave;
- je snop sevanja, ki ga oddaja vir sevanja, ozek in usmerjen, ter da je postavljen ščit za sprejemnikom slike, kadar koli je to mogoče;
- je dolžina kabla med nadzorno ploščo in rentgensko napravo taka, da so hitrosti doze na mestu nadzorne plošče manjše od vrednosti iz tretje alineje prejšnjega odstavka.

39. člen

(preverjanje zaščitnega položaja)

Če se industrijska radiografija izvaja z napravo, ki vsebuje zaprti vir sevanja, je treba po končanem preiskovanju z merilniki sevanja preveriti, ali se je vir sevanja vrnil v zaščitni položaj.

40. člen

(vsebnik)

(1) Vsebnik, v katerem se prenaša vir sevanja za industrijsko radiografijo, mora izpolnjevati zahteve za prevozni vsebnik v skladu s predpisi, ki urejajo prevoz nevarnega blaga.

(2) Vsebnik mora imeti napravo za zaklepanje. Pri zaklenjenem vsebniku se vira sevanja ne sme premakniti iz vsebnika. Zaklepanje mora biti preprečeno, če vir sevanja ni v zaščitnem položaju. Naprava za zaklepanje mora biti jasno označena, da pokaže, ali je vsebnik zaklenjen ali ne.

(3) Vsebnik mora biti označen z znakom, ki opozarja na nevarnost sevanja iz 13. člena tega pravilnika. Poleg tega morajo biti ustrezno navedeni vrsta radionuklida, največja

aktivnost, za katero je vsebnik zasnovan, začetna aktivnost in datum začetne aktivnosti, tip vsebnika in datum zadnjega pregleda naprave.

(4) Hitrost doze na površini vsebnika, ko je vir sevanja shranjen v vsebniku, ne sme presegati 2 mSv/h, na razdalji 1 m od vsebnika pa 0,02 mSv/h.

V. VAROVANJE RADIOAKTIVNIH VIROV SEVANJA

41. člen

(zavezanci za ukrepe varovanja)

(1) Za vire sevanja kategorije 1, kot so določeni v predpisu, ki ureja sevalne dejavnosti, se morajo izvajati ukrepi fizičnega varovanja po predpisu, ki ureja fizično varovanje jedrskih objektov, jedrskih in radioaktivnih snovi ter prevozov jedrskih snovi.

(2) Varovanje virov sevanja je treba izvajati za nevarne vire sevanja kategorije 2 in 3, kot so določeni v predpisu, ki ureja sevalne dejavnosti.

(3) Za radioaktivne vire sevanja, ki niso nevarni viri sevanja, ter za vire sevanja, ki so hkrati jedrske snovi, in katerih mase so manjše od tistih, določenih za kategorijo III v predpisu, ki ureja fizično varovanje jedrskih objektov, jedrskih in radioaktivnih snovi ter prevozov jedrskih snovi, je treba z uporabo stopenjskega pristopa ravnati z viri sevanja v skladu z 42. členom tega pravilnika.

42. člen

(temelji varovanja radioaktivnih virov sevanja)

(1) Uporabnik vira sevanja mora z upoštevanjem vrste in velikosti tveganja, kot je to razumno mogoče, onemogočiti:

- nepooblaščen dostop do vira sevanja;
- nedovoljeno odstranitev vira sevanja;
- izgubo ali krajo vira sevanja.

(2) Uporabnik vira sevanja mora zagotoviti:

- da so na voljo zadostni človeški, finančni in tehnični viri, ki pripomorejo k izvajanju stalnih nalog in ukrepov varovanja, pri čemer se upošteva potencialno tveganje;
- da se izvajajo obdobja vzdrževanja in pregledi sistemov varovanja;
- izdelavo in uporabo postopkov za ukrepanje v primeru varnostnih dogodkov;
- da ima vzpostavljen sistem za uporabo dobrih praks in naukov iz minulih izkušenj;
- da v primeru nepooblaščenega dostopa do vira sevanja, izgube ali kraje vira sevanja to zazna v najkrajšem možnem času;
- hitro alarmiranje službe, ki bi ukrepala v primeru izrednega varnostnega dogodka;

- ustrezno varno hrambo dokumentacije o virih sevanja, ki niso javni v skladu s 50. členom tega pravilnika;
- redno preverjanje svojih ukrepov v zvezi z varovanjem virov sevanja in njihova nadgradnja v primeru, da se pojavi povečano tveganje za dogodke iz prvega odstavka tega člena.

43. člen

(ukrepi varovanja za radioaktivne vire sevanja kategorije 2 in 3)

(1) Viri sevanja kategorije 2 in 3, kot so določeni v predpisu, ki ureja sevalne dejavnosti, se smejo uporabljati ali shranjevati v prostorih z najmanj eno tehnično prepreko. Tehnične prepreke so lahko različne, npr. shranjevanje vira sevanja v zaklenjenem prostoru ali pričvrstitev vira sevanja na trdno podlago v prostoru, kjer je nameščen, z namestitvijo kovinske zaščite in ključavnice okrog vira sevanja.

(2) V prostorih, kjer se uporablja in shranjuje vir sevanja kategorije 2, mora biti zagotovljen sistem, ki zaznava nedovoljen vstop v območje z virom sevanja in omogoča takojšnje ukrepanje. Prikaz alarma mora biti takšen, da je v primeru večjega območja mogoče določiti lokacijo, kjer je bil alarm sprožen.

(3) Uporabnik vira sevanja, ki uporablja prenosne in premične vire sevanja kategorije 2 in 3, mora zagotoviti najmanj dve neodvisni fizični pregradi, ki delujeta kot vidni prepreki in varujeta prenosni ali premični vir sevanja pred nedovoljeno odstranitvijo v času, ko viri sevanja niso pod fizičnim nadzorom uporabnika vira sevanja. Neodvisni fizični nadzor mora opravljati funkciji odvracanja in zadrževanja potencialnih storilcev od nedovoljenih ravnanj.

(4) Obiskovalci in druge osebe, ki pridejo v bližino virov sevanja kategorije 2 in 3, morajo biti seznanjeni s tem, da se izvajajo ukrepi varovanja.

(5) Vire sevanja kategorije 2 in 3 je treba s stališča varovanja virov sevanja pregledovati najmanj tedensko.

(6) Uporabnik vira sevanja mora zagotoviti, da se ukrepi varovanja virov sevanja izvajajo tako, da z njimi ni zmanjšano varstvo pred sevanji in ukrepanje v primeru izrednega dogodka.

(7) Ukrepi varovanja med prevozom tistih virov sevanja, ki so opredeljeni kot nevarno blago s potencialno hudimi posledicami po predpisih s področja prevoza nevarnega blaga, se morajo izvajati po teh predpisih.

44. člen

(opis ukrepov varovanja virov sevanja v oceni varstva pred sevanji)

Povzetek ukrepov varovanja virov sevanja mora biti opisan v posebnem poglavju ocene varstva pred sevanji, katere vsebina je predpisana v predpisu, ki ureja pogoje in metodologijo za ocenjevanje doz pri varstvu delavcev in prebivalstva pred ionizirajočimi sevanji.

45. člen

(navodila za izvajanje ukrepov varovanja virov sevanja)

Uporabnik vira sevanja mora za izvajanje ukrepov varovanja virov sevanja zagotoviti pisno navodilo, ki mora vključevati ukrepanje v primeru zaznanega ogrožanja vključno z obveščanjem pristojnih služb in navedbo klicnih števil.

VI. REGISTRI

46. člen

(register sevalnih dejavnosti)

V registru sevalnih dejavnosti se vodijo najmanj naslednji podatki:

- organizacija in sedež pravne osebe ali osebno ime in naslov fizične osebe, ki izvaja sevalno dejavnost;
- datum prigrisnitve namere za izvajanje sevalne dejavnosti;
- opis sevalne dejavnosti;
- pogoji za izvajanje sevalne dejavnosti;
- osebno ime odgovorne osebe za varstvo pred sevanji;
- podatki o osebah, vključenih v izvajanje sevalne dejavnosti;
- podatki o oceni varstva pred sevanji;
- datum začetka in datum prenehanja izvajanja sevalne dejavnosti ter razlog za prenehanje izvajanja sevalne dejavnosti;
- podatki o dovoljenju za izvajanje sevalne dejavnosti ali registraciji sevalne dejavnosti.

47. člen

(register virov sevanja)

V registru virov sevanja se vodijo najmanj naslednji podatki:

- ime in sedež uporabnika vira sevanja;
- podatki o lastniku vira sevanja, če niso enaki kot v prejšnji alineji;
- podatki o dovoljenju za izvajanje sevalne dejavnosti ali registraciji sevalne dejavnosti, dovoljenju za uporabo vira sevanja ali izpisu iz registra virov sevanja;
- podatki o vrsti in tipu vira sevanja;
- kraj, kjer se vir sevanja uporablja in shranjuje;
- evidenčna oznaka vira sevanja, ki jo določi organ, pristojen za vodenje registra;
- podatki o začetku in prenehanju uporabe vira sevanja;

- če gre za radioaktivno snov: datum predaje vira sevanja izvajalcu obvezne državne gospodarske javne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki ali vrnitve proizvajalcu ali predaje drugemu izvajalcu sevalne dejavnosti ali drug način ravnanja po prenehanju;
- datum zadnjega pregleda ter veljavnost pregleda in meritev pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji iz 53. člena tega pravilnika.

48. člen

(register objektov)

V registru sevalnih, jedrskih in manj pomembnih sevalnih objektov ter zaprtih odlagališč (v nadaljnjem besedilu: register objektov) se vodijo naslednji podatki iz listin:

- organizacija in sedež ali ime in naslov izvajalca sevalne dejavnosti ali upravljavca objekta;
- osebno ime zakonitega zastopnika;
- opis jedrske ali sevalne dejavnosti v objektu;
- evidenčna oznaka objekta, ki jo določi organ, pristojen za vodenje registra;
- namen in velikost objekta s podatki o lokaciji;
- pogoji za izvajanje sevalne dejavnosti;
- številka in datum izdanih upravnih aktov, ki se nanašajo na objekt od umeščanja v prostor do konca razgradnje;
- podatki o delavcih v organizacijski enoti varstva pred sevanji.

49. člen

(podatki o zaprtem odlagališču)

V registru objektov se za zaprto odlagališče, ki je objekt državne infrastrukture, vodijo najmanj naslednji podatki iz listin:

- podatki o izvajalcu dolgoročnega nadzora in vzdrževanja objekta;
- opis vrste in namena uporabe objekta;
- vrsta odloženih radioaktivnih snovi, prevladujoči radionuklidi in njihova količina;
- podatki o pričakovani dobi dolgoročnega nadzora in vzdrževanja;
- podatki o vsebini dolgoročnega nadzora in vzdrževanja;
- podatki o varnostnem poročilu za obdobje po zaprtju in projektu izvedenih del;
- grafična situacija območja objekta državne infrastrukture s koordinatami;
- številka in datum izdanih upravnih aktov, ki se nanašajo na objekt.

50. člen

(podatki o virih sevanja, ki niso javni)

(1) Podatki iz registra sevalnih dejavnosti in registra virov sevanja, ki opisujejo ali določajo lokacijo uporabe in lokacijo shranjevanja visokoaktivnega vira sevanja, niso javni.

(2) Osebni podatki poklicno izpostavljenih delavcev, delavcev, ki delajo pod nadzorom, in delavcev, ki upravljajo vire sevanja, se shranjujejo v registru sevalnih dejavnosti ali registru sevalnih, jedrskih in manj pomembnih sevalnih objektov ter zaprtih odlagališč in niso javni.

51. člen

(način vodenja registrov)

(1) Pristojni organ, ki vodi register, mora zagotoviti redno posodabljanje zapisov v registrih in redno izdelavo varnostnih kopij.

(2) Podatke vpisujejo v register le pooblašcene osebe pristojnega organa, ki vodi register.

VII. NADZOR NAD IZVAJANJEM VARSTVA PRED SEVANJI

52. člen

(obveznosti uporabnika vira sevanja)

Uporabnik vira sevanja mora zagotoviti:

- redno pregledovanje, vzdrževanje in brezhibno delovanje naprave z virov sevanja vključno z vsebnikom;
- pregled in meritve virov sevanja iz 53. člena tega pravilnika;
- ustrezno ravnanje z virom sevanja po prenehanju uporabe skladno z 10. členom tega pravilnika;
- redno pregledovanje varnostnih in opozorilnih sistemov;
- redno pregledovanje in preverjanje lastnosti in zaščite virov sevanja.

53. člen

(pregled in meritve virov sevanj)

(1) Pregled in meritve virov sevanja izvede pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji, ki ima pooblastilo za izvajanje teh meritev pred začetkom uporabe vira sevanja, in sicer v rednih časovnih intervalih:

1. na tri leta za:

- ionizacijske javljalnike požara;
- zaprte vire sevanja, ki vsebujejo radionuklide H-3 v plinastem stanju;
- zaprte vire sevanja, katerih aktivnost ali specifična aktivnost ne presega desetkratne ravni izvzetja za aktivnost ali specifično aktivnost;
- katodno cev, namenjeno prikazovanju slik, ali drugo električno napravo, ki deluje pri napetosti, nižji od 30 kV, ki ni tipsko odobrena in pri kateri pri normalnem delovanju hitrost doze 10 cm od katere koli dostopne površine naprave (izven koristnega snopa) presega 1 $\mu\text{Sv/h}$;

2. na eno leto za:

- katodno cev, namenjeno prikazovanju slik, ali drugo električno napravo, ki deluje pri napetosti, večji od 30 kV in ni tipsko odobrena v skladu z zakonom, ki ureja varstvo pred ionizirajočimi sevanji in jedrsko varnost;
- zaprte vire sevanja, katerih aktivnost ali specifična aktivnost več kot desetkrat presega raven izvzetja za aktivnost ali specifično aktivnost;
- prazne vsebnike, narejene iz osiromašenega urana;
- odprte vire sevanja razreda del III;
- radiološko opremo.

3. na šest mesecev za:

- vire sevanja, ki s svojimi lastnostmi določajo sevalni ali manj pomembni sevalni objekt,
- rentgenske naprave, ki se uporabljajo v presejalnih programih biomedicinskih in medicinskih raziskav.

(2) Za rentgenske naprave je treba pregled in meritve virov sevanja izvesti po vsaki menjavi rentgenske cevi, razen za rentgenske naprave, za katere je proizvajalec v tehnični dokumentaciji predvidel rutinsko menjavo cevi, ki jo izvede uporabnik sam.

(3) Za zaprte vire sevanja, ki vsebujejo radionuklide H-3 v plinastem stanju, mora pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji pri pregledu in meritvah iz prvega odstavka tega člena preveriti samo inventar teh virov, njihovo fizično stanje in tehnično brezhibnost.

(4) Poročilo o pregledu in meritvah virov sevanja pred začetkom uporabe iz prvega odstavka tega člena lahko nadomesti potrdilo o enakovrednem pregledu proizvajalca oziroma certifikat proizvajalca, če iz ocene varstva pred sevanji izhaja, da okoliščine uporabe vira sevanja niso odvisne od namestitve vira in da ni mogoče, da bi se vira sevanja poškodoval med transportom.

(5) Obdobni pregled in meritve odprtih virov sevanja nadomestijo meritve v nadzorovanih in opazovanih območjih skladno s predpisom, ki ureja obveznosti izvajalca sevalne dejavnosti in imetnika vira ionizirajočih sevanj.

(6) Poleg vira sevanja se mora ob pregledu in meritvah vira sevanja preverjati tudi stanje vsebnika oziroma naprave, ki vsebuje vir sevanja in osebna varovalna oprema.

(7) Če gre za pregled in meritev virov sevanja, ki se uporabljajo pri radioloških posegih v zdravstvene namene, mora pregled vključevati tudi pregled programa preverjanja

kakovosti, ki ga izvaja uporabnik vira sevanja in je del odobrenega programa radioloških posegov.

(8) Pregled programa preverjanja kakovosti iz prejšnjega odstavka izvede neodvisni pooblaščen izvedenec medicinske fizike, ki preveri:

- da je program preverjanja kakovosti prilagojen vrsti in namenu radiološke opreme in da upošteva aktualna priporočila EU;
- da radiološka oprema izpolnjuje merila sprejemljivosti, navedena v programu;
- da so merjeni parametri v okviru dopustnih odstopanj od optimalnih vrednosti, navedenih v programu, in
- da se posamezni testi izvajajo tako pogosto, kot je navedeno v programu.

(9) Če gre za pregled in meritev zaprtih virov sevanja, ki se uporabljajo za industrijsko radiografijo, mora pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji poleg parametrov, ki omogočajo oceno prejete doze, preveriti najmanj še:

- da kabel ni korodiran in poškodovan;
- da na kablu ni zank ali vozlov;
- da spoj med kablom in ležiščem vira sevanja ni poškodovan;
- označbe vsebnika;
- da vsebnik ni poškodovan;
- da je povezava s kablom čista in nepoškodovana;
- da zaslonke delujejo brezhibno;
- puščanje zaprtega vira sevanja;
- opozorilne luči;
- merilnike sevanja, ki jih uporablja izvajalec industrijske radiografije.

(10) Poleg pregleda pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji iz prvega odstavka tega člena morajo biti viri sevanja (vključno z napravo in vsebnikom) pregledani v skladu s proizvajalčevimi navodili za obratovanje in servisiranje v časovnih obdobjih, ki jih je določil proizvajalec v tehnični dokumentaciji za vir sevanja.

(11) O izvedenem pregledu in meritvah virov sevanja mora pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji izdelati poročilo in ga posredovati uporabniku vira, lastniku vira, če ta hkrati ni tudi uporabnik tega vira, ter pristojnemu organu najkasneje do 25. v mesecu za preglede in meritve opravljene v preteklem mesecu. V zaključnih poročila o pregledu in meritvah vira sevanja mora biti napisano, ali vir sevanja in prostori, kjer se uporabljajo in shranjujejo, izpolnjujejo merila sprejemljivosti za uporabo in shranjevanje. Če ne izpolnjujejo merila sprejemljivosti, mora predlagati popravne ukrepe.

(12) Če gre za pregled in meritev virov sevanja, za katere so potrebni ukrepi varovanja virov sevanja, mora pregled virov sevanja vključevati tudi pregled ukrepov varovanja iz Ocene varstva pred sevanji, ki je določena v predpisu, ki ureja vsebino ocene varstva pred sevanji in v 42. do 44. členu tega pravilnika.

54. člen

(sodelovanje pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji pri izvajanju varstva pred sevanji v jedrskem in sevalnem objektu)

(1) O delovanju organizacijske enote varstva pred sevanji v jedrskem ali sevalnem objektu se mora imetnik dovoljenja najmanj enkrat letno posvetovati s pooblaščenim izvedencem varstva pred sevanji, ki o varstvu pred sevanji izdela poročilo.

(2) Pri vseh remontnih in posameznih delih v nadzorovanem območju jedrskega ali sevalnega objekta, pri katerih je planirana kolektivna doza večja od 0,1 človek Sv ali planirana individualna doza delavca večja od 10 mSv, mora spremljati izvajanje varstva pred sevanji pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji.

(3) Število pooblaščenih izvedencev varstva pred sevanji, ki spremljajo izvajanje varstva pred sevanji, določi pristojni organ glede na obseg in zahtevnost del, ki se izvajajo.

VIII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

55. člen

(veljavnost obstoječih pregledov in meritev virov sevanja)

(1) Uporabniki virov sevanja morajo najkasneje v dveh mesecih po uveljavitvi tega pravilnika uskladiti obveznosti glede vsebine in časovnih intervalov pregledovanja vira sevanja z določbami 53. člena tega pravilnika.

(2) Poročilo o pregledu in meritvah vira sevanja, ki je bilo izdelano na podlagi Pravilnika o uporabi virov sevanj in sevalni dejavnosti (Uradni list RS, št. 27/06 in 76/17 – ZVISJV-1) in je bilo izdano za daljše obdobje, kot je predpisano v 53. členu tega pravilnika, velja še naprej kot poročilo o pregledu in meritvah, izdano v skladu s 53. členom tega pravilnika, vendar najdlje za obdobje kot je predpisano s tem pravilnikom.

56. člen

(prenehanje veljavnosti in uporabe pravilnika)

Z dnem uveljavitve tega pravilnika preneha veljati Pravilnik o uporabi virov sevanj in sevalni dejavnosti (Uradni list RS, št. 27/06 in 76/17 – ZVISJV-1), razen poglavij IV.2. Radioterapija, IV.3. Rentgenska diagnostika v medicini in IV.4. Rentgenska diagnostika v veterini, ki se uporabljajo do uveljavitve predpisa, ki ureja uporabo virov ionizirajočih sevanj v zdravstvu.

57. člen

(začetek veljavnosti in uporabe)

(1) Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

(2) Določbe V. poglavja tega pravilnika o varovanju virov sevanja se začnejo uporabljati 30. junija 2019.

(3) Osmi odstavek 13. člena tega pravilnika se začne uporabljati 1. januarja 2019.

Št. 007-356/2017

Ljubljana, dne 19. marca 2018

EVA 2016-2550-0071

Milojka Kolar Celarc l.r.

Ministrica
za zdravje

Irena Majcen l.r.

Ministrica
za okolje in prostor

[Priloga 1: Znaki za opozarjanje na nevarnost sevanja](#)

[Priloga 2: Zahteve za rentgenske naprave za industrijsko radiografijo](#)

[Priloga 3: Standardni evidenčni list za visokoaktivne zaprte vire \(HASS\)](#)